

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

XIX. De monialibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](#)

posteriorum licentia & approbatione ab ordinariis obtinenda, secularium confessiones audire præfumant. Roma s. Id. Aug. 1571.

TITVLVS XIX.
DE MONIALIBVS.

Pius Quartus.

Moniales à decimatur & subisditorum, aliorumq; onerum impositio exempla sunt.

CAP. I.

DE statu Ecclesiastiarum & monasteriorum quorumlibet cura nostra divini dispositione commissorum patrem diligenter cogitantes, ad ea per quæ illorum, ac per eorum præfatum foeminei Iesus in illis sub regulari castimonia Altissimo famulantium statui & opportunitatem subventione valeat salubriter provideri, ipsoque personæ semotis perturbationib; universis in pacis & quietis amanitatis divinis officiis liberius vacare valeant, libenter attendimus, ac in iis nostri pastoralis officiis partes favorabiliiter impatriamur. Hinc est quod nos mouit proprio, non ad aliquas nobis super hoc oblatas petitiōes instantiam, sed de nostra mera liberalitate, omnes & singulas Abbatisas, Priorissas, Ministras, Moniales, & Sorores quocunque monasteriorum, domorum, & regularium locorum monialium, & fororum quorumvis Cisterci, Prémonstrat. sancte Clara, necnon sancti Benedicti, & sancti Augustini, ac tertii ordinis sancti Francisci, & aliorum quorumvis ordinum, etiam sub curia & regime, ac secundum regularis instituta statrum minorum de observantia nuncupatorum, & Eremitarum euidem sancti Augustini degentium in Lombardia, & quibusunque aliusitaliis partibus consenserunt, ipsoque monasteria, domos & loca, deductis quatuordecim duatis aut Camera pro viu cūjuslibet monialis seu fororis, alios redditis non habentia, eorumque possessioes, & alia quicunque bona mobilia & immobilia quicunque, decimatur & subisditorum ac aliorum onerum quomodo liber nuncupatum, per nos & fed. Apostolicam seu ejus Legatos & Nuncios aut quocunq; alios quavis auctoritate fungentes, etiam pro expeditione contra Turcas, vel fidei tuitione, ac fabrica Basilicae Principis Apostolorum de urbe, aut quavis alia urgentissima causa pro tempore impositorum solutione, ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore praesertimum in perpetuum prorsus eximus & liberamus. Et nihilominus omnibus & singulis collectoriis, subcollegitoribus, ac commissariis, necnon quibusunque alius ad decimatur & subisditorum hujusmodi exactionem depuratis, & pro tempore depurandis, in virtute sancta obedientie, & sub nostra indignatione, ac excommunicacionis late sententia poena distridius inhibemus, nec Abbatissas, Priorissas, Ministras, Moniales, & Sorores, domos, monasteria, & loca predicta, etiam vigore quamcumque literatur a nobis, vel sede predicta pro tempore emanatarum, etiam si in eisdem concincentur quod ad quavis exempta, domos, monasteria, & loca te extendant, vel alterius cūjusunque tenoris existant, ipsius sedis sibi concessa facultatis, nisi de praesentibus etiam que toto tenore, ac de dictis ordinibus & nomineorum, quibus dictorum ordinum cura, gubernatio, & protecção pro tempore commissa fuerint, plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, fecerint mentionem, ad solendum derimas, seu subsidia, aut onera hujusmodi quovis modo cogere aut compellere, seu alias premisorum occasione eas molestare seu inquietare præfumant. Roma Non. April. 1560.

Pius Quintus.

Clausura obstringuntur moniales tacite vel expresse religionem.

professa, & earum receptiones ad ordinem, clausura obligatiōne violata, irrita sunt & manes.

CAP. II.

Circa pastoralis officiis nobis, meritis licet imparibus, desuper commissi curiam (quantum nobis ex alto permittitur) invigilantes, assidue ad ea, per quæ singularis erroribus & excessibus obviatur, ac personis quibuslibet, præsertim foeminei sexus virginitatem suam altissimo voventibus sub religionis iugo Christo Salvatori in castitatis holocausto famulari affectantibus, à semita justitiae & honestatis declinantibus, ne quicquam in eis reperiatur incongruum, quod in regulariis ponat honestatis gloria maculam, & divinam meritò possit offendere majestatem, opportuè succurrirur, libenter intendimus, ac in his nostra vigilante partes propeniens impatriamur, prout id in Domino salubriter expedire conspicimus. Hac igitur perpetuo valitura constitutio, inharentes etiam constitutioni fœl. recor. Bonifacii Papa VIII. & prædecessoris nostri, quæ incipi, Periculoso. & decreta Concilii Tridentini super clausura monialium editis, auctoritate Apostolica tenore praesertimum statuimus, atq; perpetuo decernimus, universas & singulas moniales, presentes atque futuras, cuiuscunq; religionis, ordinis, vel militiarum, etiam Hierolymitanarum, quæ veljam recepta sint, vel posterum in quibusvis monasteriis sine dominibus recipientur, & tacite vel expresse religionem professa, etiam si conversa, aut quocunq; alio nomine appellentur, etiam si ex institutis vel fundationibus earum regula ad clausuram non teneantur, nec unquam in eorum monasteriis seu dominibus etiam ab immemorabilis tempore ea servata non fuerit, sub perpetua in suis monasteriis seu dominibus de cetero debere permanere clausura, juxta formam dicta constitutionis fœl. rec. Bonifacii Papa VIII. prædecessoris nostri, qua incipi, Periculoso, in sacro Concilio Tridentino approbato & innovato, quam nos auctoritate praefata etiam approbamus & innovamus, in omnibus & per omnia, ac illam dicti tñctè observari mandamus. Quod si aliqua moniales forsan reperiuntur, quæ consueudine etiam immemorabili, aut instituto vel fundatione regula sua fræta, animo obstinato huic clausura resistant, aut quoquo modo relinquentur, ordinarii una cum superioribus eorum omnibus juris & facti remedii compellant easdem tanquam rebelles & incorrigibilis ad præcisè subeundum dictam clausuram, & perpetuo obserandum. Mulieres quoque qna Tertiaria, seu de penitentia dicuntur, cuiuscunq; fuerint ordinis in congregazione viventes, si & ipse professae fuerint, ita ut solemnē votum emiserint, ad clausuram præcisè, ut praimitur, & ipse toccantur. Quod si votum solemnē non emiserint, ordinarii una cum superioribus eorum hortentur, & persuadere studeant, ut illud emitant & profiteantur, ac post emissionem & professionem eidem clausura se subjiciant, quod si reculerint, & aliquæ ex eis inventa fuerint scandalose vivere, severissime puniantur. Cateris autem omnibus sic abesse emissione professionis & clausura viveze omnino voluntibus interdicimus & perpetuo prohibemus, ne in futurum ullam aliam prorsus in suum ordinem, religionem, congregationem recipiant. Quod si contra hujusmodi rebani neftiam prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic vivendum omnino inhabiles reddimus, ac illarum quilibet professions & receptiones irritas decernimus & nullas, prout etiam praesenti decreto irritas facimus, & annulamus. Porro ne moniales vel tertiaria prædictæ propter hanc clausuram detinimentum aut incommodum aliquod in eorum necessitatib; maxime in pertinentibus ad illarum vietum, patientur, sed ut eis opportune consulatur, auctoritate Apostolica præfata

a Bonifac. VIII. c. periculoso, de statu regularium. m. 6.

statuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus ordinatis & superioribus earum, ut curent colligi fideium eleemosynas per conversas, quæ non sint professæ, vel si professæ fuerint, sint tamen ætatis annorum quadraginta, & in domibus contiguis extra tamen monasterium degant, & non ingrediantur claustram aliarum monialium, nisi in casibus ex earum constitutionibus permisis, & de earum dominibus exire non possint pro hujusmodi eleemosynis colligendis, nisi de licentia ordinarii, vel earum superiorum. Et de cetero nullæ aliae conversæ professæ recipi amplius etiam de confessu suorum superiorum vel prælatorum possint. Quod si adversus hanc nostram prohibitionem recepta fuerint, illarum receptione nulla, irrita, & inanis, si prout ex nunca nullam irritam facimus & annullamus. Quod si prædicto modo necessitatibus monialium & mulierum terrarum prædictarum succuri sufficenter non poterit, mandamus ipsius ordinariis & superioribus earum, ut ipsi provideant de aliis personis piis, & Deo devotis, quæ fidelium eleemosynas colligant, vel alia eò meliori & commodiori modo, quod fieri poterit, etiam ex opere manuum ipsiarum monialium & mulierum terrarum prædictarum, arbitrio ordinariorum & superiorum earundem, prout eis congruentius expedire videbitur, provideant & succurrant. Et ne propter monialium numerum excelsivum clausura observatio violetur, inherentes etiam similiiter dispositioni dicta constitutionis Bonifacii, & Concilii Tridentini decreto, monialibus prædictis, & illorum superioribus & ordinariis districte inhibendo præcipimus & mandamus, ne plures in earum monasteriis recipient & admittant, siue recipi & admitti permittant, quæm ex propriis redditibus ipsorum monasteriorum, vel confutis eleemosynis commode sustentari possint. Mandantes proprieatatem virtute sanctæ obedientiæ sub obtestatione divini iudicii & intermissione maledictionis aeterna universis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Primatebus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatis & dicit. propriis nostris publicari faciant, ac in monasteriis monialium sibi ordinario jure subjectis, in his vero quæ ad Roman. mediæ vel immediata spectant Ecclesiam, sedis Apostolicae auctoritate, unâ cum superioribus earundem monasteriorum, claustram, ut præmititur, quam primum poterint servari procurent, contradicentes aque rebellis per censuram Ecclesiasticam appellatione post posita, compellendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Ac, ut hoc tam salutare de eterni facilius obseretur, omnes Principes seculares, & alios dominos, & magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordie Domini nostri Iesu Christi, eidem in remissionem peccatorum injungentes, quod in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatebus, Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis monialium superioribus assistant, ac suam favorem & auxilium præstent, ac impeditientes penitus etiam temporalibus afficiant.

Idem.

Incendiis, infirmitatis, lepros, vel Epidimiæ necessitate, monialibus egridiendi à clausura non denegatur possit, & faciat.

CAP. III.

Deori & honestati omnium sanctimonialium, quærum Iesus Christus Dominus noster sponsus est, ut in puritate & castitate superad dicentes in ipso sciliciter inhabilitate valeant, consilentes, ea quæ illarum existimatione detrahente possint, decet nos consulto summovere. Sanè pericolo & scandalo plena res est, ac regulari observantia vehementer adveratur, sanctimoniales aliquando parentes, fratres, sorores, aut alios agnatos vel cognatos, nec non monasteria, & alia filiations nuncupata etiam eis subiecta visitandi, aut infirmatis causa, aliquo prætextu à monasteriis exire, & per secularium

personarum domos discurrere & vagari, quo velante colore eximium quoq; honestatis & pudicitie deinceps in pastoralis officiis debito salubriter occurrere volent, inherentes etiam decreto facci Concilii Tridentini, & clausura monialium disponenti, ac alii notis inseruntur, per hujusmodi clausura editis adjuvent, volum, tacitum, & ordinamus nulli Abbatis, Priorum, Clericorum, aliarum ve monialium, etiam Carthaginum, Cistercium, sancti Benedicti, & mendicantium, & quorun aliorum ordinum, etiam militiarum, & statu, plenum, conditionum, dignitatum, & præeminentiam, etiam à Regia vel illudtri profapia obtinuit, cetero etiam infirmatis, seu aliorum monasticon, etiam eis subiectorum, aut domorum, parentum, & consanguineorum visitandorum, aliæ occasione, & prætextu, nisi ex causa magnitudinis, vel infirmitatis, lepros, aut Epidimiæ, quæ tamen infirmis prætextis exire, sed nec in prædictis casibus extra illa, ut ad necessarium tempus stare liceat. Alter autem, quantum præfertur egreditur, seu licentiam exequi quodcumque concedentes, neconon contumates, ac illas receptacrices personas sive laicas, aut seculares, vel clericasticas, consanguineas vel non, excommunicatas majoris latæ sententie vinculo statim eo ipso abrogantur, quæ declaratione subjaceret, à quo præterquam à Romano Pontifice, nisi mortis articulo abolivir requiretur. Et insuper tam eglæs, quam prædicta monasteria ab Episcoporum & ordinariorum iurisdictione exempta esse repertarunt, cognita & expressæ in scriptis approbatæ sunt, à monasteriis prædictis exire, sed nec in prædictis casibus extra illa, ut ad necessarium tempus stare liceat. Alter autem, quantum præfertur egreditur, seu licentiam exequi quodcumque concedentes, neconon contumates, ac illas receptacrices personas sive laicas, aut seculares, vel clericasticas, consanguineas vel non, excommunicatas majoris latæ sententie vinculo statim eo ipso abrogantur, quæ declaratione subjaceret, à quo præterquam à Romano Pontifice, nisi mortis articulo abolivir requiretur. Et insuper tam eglæs, quam prædicta monasteria ab Episcoporum & ordinariorum iurisdictione exempta esse repertarunt, dignitatibus, officiis, & administrationibus, percuti eos tunc obtentis, privamus, & illas & illos advenias, & alia in posterum obtinendi inhabiles, neconon facultas seu induita & privilegia exenti a monasteriis, & extra illa standi, à nobis, seu illo Romano Pontifice prædecessore nostro, a sedis Apostolica Nunciis & Legatis, etiam de latere, ac majori penitentia, aut ordinum prædicatorum superioribus, aliæ personæ sub quibuscumq; tenoribus & formis, ac cum quibuscumq; retributis, præferatis, mentis attestatis, etiam novam gratiam & daram concedentes, alijs efficacissimis & alijs decretis in genere vel in specie, etiam mox proprio, & ex certa scientia, deq; Apostolice potestis plenitude, etiam Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum Principum, neconon S. R. E. Cardinalem immittit, & contemplatione, ac instantia, velatis quomodo libet concessa (quæ prorsus abolemus) ac literas delaper concessas, & in posterum concedendas & confidendas nullas & invalidas, nulliusque roboris, ac momenti fore, nec illas habentibus & habuitibus suffragari posse, & ita per quocunque iudices & Commissarios quavis auctoritate fungentes, sublata eis & coram cuiuslibet alteri iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, indicari & diffiniri debet, irritum quoque & inane quicquid factus super his à quoquam quavis auctoritate scienter religneranter configerit attentati decernimus. Rom. Cal. Febr. 1569.

Gregorius XII. ex Concilio Tridentino.
Prælati & dæs monasteriorum monialium non am habent in eis tantummodo urgenti necessitate pars comitatae ingrediuntur.

CAP. IV.

Dubius, que emergunt, declaratiois remedium ex primis ratione Concilium Tridentinum, determinante in constitutione fel. recor. Pii Papæ V. prædictis nostris Nonis Iulii Pontificatus sui anno tertio, que

item nostra Idibus Junii Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit provisum, ne cui in posterum, nisi in casibus necessariis, septa monasteriorum monialium ingredie- di concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse, sciamus circa personas, qua alterius ad id licentia non indi- digent, sed sui auctoritate officii nituntur, an licet eis pro libito sua voluntatis hujusmodi septa ingredi, vel potius servare debeat ipsi quoque regulam à Concilio prescriptam. Nos omnem habitationis materialia tollere, & viam scandalis præcideré, ac sanctimonialium quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Praelatos omnes tam seculares quam regulares, quibus cura & regimen monasteriorum monialium quovis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum uti posse, si

id faciant in casibus necessariis, & à paucis iisq; senioribus, ac religiosis personis comitati. Quocirca universos & singulos Episcopali, seu majori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumvis ordinum Abbates, Priors, ministros, & alios quoque superiores regulares serio monemus, ut facultate hujusmodi, qui eam ha- bent, praterquam in casibus, ut præfertur, necessariis, nequitam utantur. Quod si contrafacerint, eadem au- thoritate Apostol. statuimus atq; decernimus, qui Ponti- ficialis dignitatis fuerint, eos pro prima vice, qua contra- fecerint, in regressu Ecclesiæ interdictos, pro secunda à mu- nere Pontificali & à divinis suspensos, ac deinceps ipso facto absq; alia declaratione excommunicatos exifere, re- gulares verò omni officio ac ministerio privatos excom- municationi similiter subiacere. Rom. 23. Dec. 1581.

F I N I S.

SEPTIMI DECRE- TALIUM LIBER QUARTUS.

TITULUS I. DE MATRIMONIIS ET SPONSALIBUS.

PAULUS QUARTUS.

Qui s'obtinende dispensationis matrimonium contrahunt in gradibus prohibitis, in posterum Pontificia gratia per hujusmodi dispensationes non gaudeant, etiam si ex copula se- quuta sit proles.

CAPUT I.

A ea ipsa die, qua divina bonitas nos (li- ctit tanto oneri impares) regendis uni- versalis eius Ecclesiæ præficere dignata est, nunquam celsivimus cogitare, quo pacto singuli abusus nostra diligentia tollerent, diversas superinde constituti- tiones, juxta casum exigentiam quotidie promulgando & publicando. Hinc est quod cum (sicut nobis nuper innovuit) à nonnullis annis circa introductum sit, ut qui matrimonio in secundo consanguinitatis vel affinitatis gra- du contrahere anhelant, scientes se dispensationem a se de Apostolica super hujusmodi matrimonio contrahendo obtinere non posse, sub fiducia illam super eodem matrimoniū posquam contractum fuerit, reportandi, matrimonium de facto contrahant, & carnali copula consumm- ent, excommunicat. sententiam in Concil. Vien. contra matrimonio in gradibus prohibitis scienter contrahentes promulgatam damnablem incurriendo. Et deinde sub prætextu, quod si divortium fieret inter eos, gravia exinan- ter eos & eorum consanguineos & affines scandala possent veritatem exoriri, & mulier perpetuo diffama- ta remaneret, absolutionem necessariam, & dispensatio- nem opportunam, quas sibi debitas concedi expostulent;

sicq; absolutionem, dispensationem (quas alijs non ob- tinenter) eo prætextu ut plurimum reportent in scandu- lum plurimorum. Nos considerantes præmissa cauam tribuere delinquendi, & incestum committendi, & ex delicto, loco, pena, commodum, & appetitus satisfac- tionem reportari, malitiae hominum occurtere volentes, pec- has nostras, omnibus innotescere volumnus, quod nos la- pso tempore, infra quod notitia præsentium in partibus, ex quibus similes dispensationes peti continget, verisimili- ter haberi potuerit, absolutiones, & dispensationes hu- jusmodi ex prætextu prædicto, etiam si proles ex matrimo- nio contracto subsecuta fuerit, nullatenus, sed solum ex causa urgerrissima pro bono, publico, & à iure considerata, per nos tantum, & non alio approbanda, cōcedemus, & quod dispensationes ex alia causa nostra temporibus per- petuo exulabunt, quod nobis licet non patimur, nostris succeffloribus indicantes. Rom. Idib. Dec. 1555.

(Eandem constitutionem prius Clemens VII. insulit, quam habes
infra eod. cap. 3.)

Pius Quintus.

Publica honestatis qua ex sponsalibus contrahitur impedimenta mulier aut parum frequens est usus, quoniam sponsalia de future possent veritatem exoriri.

QQQ 3